

TÄRKEÄÄ TIETOA RUOTSIN ASUKKAILLE

JOS **KRIISI** PUHKEAA TAI **SOTA** SYTTYY

Sisällys

Kriisivalmius

Oma valmius	5
Väärät tiedot	6
Terrori-iskun sattuessa	7
Vinkkejä kriisitilanteisiin valmistautumiseen kotona	10

Kokonaismaanpuolustus

Ruotsin maanpuolustus	8
Hyökkäys Ruotsia vastaan	12
Kohotettu valmius	13

Varoitussjärjestelmät

Tärkeä yleisötiedote	14
Valmiushälytys	16
Väestönsuojat	17

Tämä ohjekirjanen on ladattavissa eri kielillä osoitteessa dinsakerhet.se

Ohjekirjasta koskevia kysymyksiä ja vastauksia on osoitteessa dinsakerhet.se.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Graafinen ulkoasu ja toteutus: Kream AB
Kuvat: Arvid Steen
Paino: Stibo Graphic A/S
Julkaisun tunnus: MSB1210 - maj 2018
ISBN: 978-91-7383-832-0

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
651 81 Karlstad
www.msb.se

Ruotsin asukkaille

Tämä ohjekirjanen on hallituksen tilaama ja se lähetetään kaikille Ruotsin kotitalouksille. Ohjekirjaseen sisällöstä vastaa Ruotsin yhteiskunta- ja valmiusvirasto (MSB). Ohjekirjaseen tarkoituksena on auttaa meitä valmistautumaan paremmin vakaviin onnettomuuksiin, äärimmäisiin sääilmiöihin, tietoturvahyökkäyksiin ja sotilaallisiin konflikteihin.

Monet saattavat olla huolissaan siitä, että maailma tuntuu turvattomalta paikalta. Vaikka Ruotsi on turvallisempi kuin monet muut maat, niin meidänkin turvallisuuteemme ja itsenäisyyteemme kohdistuu uhkia. Rauha, vapaus ja demokratia ovat arvoja, joita meidän on suojeltava ja vahvistettava päivittäin.

Viranomaiset, maakäräjät, alueet, kunnat, yritykset ja organisaatiot vastaavat yhteiskunnan asianmukaisesta toiminnasta. Koko väestöllä on kuitenkin vastuu siitä, että maamme on turvallinen. Yksi tärkeimmistä valteistamme uhkatilanteessa on halumme auttaa toisiamme.

Jos olet valmistautunut, autat koko maata selviytymään paremmin vaikeasta tilanteesta.

SÄÄSTÄ TÄMÄ OHJEKIRJANEN!

Mitä tekisit, jos arkesi kääntyisi päälaelleesi?

Kriisitilanteessa yhteiskunta ei ehkä toimi kuten olemme tottuneet. Ilmastonmuutos saattaa aiheuttaa sen, että tulvat ja metsäpalot yleistyvät. Maailman tapahtumat saattavat aiheuttaa joidenkin elintarvikkeiden puutetta. Häiriöt tärkeissä tietotekniikkajärjestelmissä saattavat vaikuttaa sähkönjakeluun. Arki saattaa vaikeutua todella nopeasti:

- Lämmitys häviää.
- Ruuanlaitto ja ruuan säilöntä vaikeutuvat.
- Ruoka ja muut tavarat saattavat loppua kaupoista.
- Hanasta tai WC:stä ei tule vettä.
- Tankkaaminen ei onnistu.
- Maksukortit ja pankkiautomaatit eivät toimi.
- Matkaviestintäverkko ja internet lakkaavat toimimasta.
- Joukkoliikenne ja muut kuljetukset pysähtyvät.
- Lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden saaminen vaikeutuu.

Mieti, miten sinä ja läheisesi selviytisitte tilanteessa, jossa yhteiskunnan normaalit palvelut eivät toimi tavanomaiseen tapaan.

Oma valmius

Asuinkuntasi vastaa siitä, että muun muassa vanhustenhoito, vesihuolto, pelastuspalvelu ja koulu toimivat myös yhteiskunnallisen kriisin aikana. Sinulla on vastuu yksityishenkilönäkin. Asianmukaisesti valmistautumalla selviydyt paremmin vaikeasta tilanteesta riippumatta siitä, mikä sen on aiheuttanut.

Yhteiskunnallisessa kriisissä autetaan ensimmäisenä eniten apua tarvitsevia. Useimpien täytyy valmistautua selviytymään itsekseen jonkin aikaa. Mitä paremmin olet valmistautunut, sitä todennäköisemmin kykenet myös auttamaan muita, joilla ei ole yhtä hyvät edellytykset selviytyä.

Vesi, ruoka ja lämpö ovat tärkeimpiä seikkoja. On myös tärkeää, että voit seurata viranomaisten ja tiedotusvälineiden tiedotteita. Sinun tulee myös voida ottaa yhteyttä läheisiisi. Sivulla 10 ja 11 on tarkistuslistoja elintarvikkeista ja tavaroista, joita on hyvä olla kotona.

Mieti, mitkä riskit saattavat vaikuttaa sinuun lähialueellasi. Onko asuinalueellasi maanvyöryjen tai tulvan vaara? Onko lähialueellasi vaarallista teollisuutta tai muuta, mikä on hyvä tuntea?

Ole valppaana väärän tiedon suhteen

Valtiot ja organisaatiot käyttävät jo nyt harhaanjohtavia tietoja vaikuttaakseen arvoihimme ja toimintamalleihimme. Tavoitteena saattaa olla selviytymiskykymme ja puolustushalumme vähentäminen.

Paras tapa suojautua vääriltä tiedoilta ja vihamieliseltä propagandalta on lähdekriittisyys:

- Onko kyseessä tosiasiat vai mielipiteet?
- Mikä on tietojen tarkoitus?
- Kuka on tietojen lähettäjä?
- Onko lähde uskottava?
- Ovatko tiedot jossakin muualla?
- Ovatko tiedot uusia vai vanhoja ja miksi tiedot ovat esillä juuri nyt?

- Hae tietoa – paras tapa suojautua propagandalta ja vääriltä tiedoilta on perehtyä asioihin.
- Älä usko huhupuheita – varmista useista luotettavista lähteistä, että tiedot täsmäävät.
- Älä levitä huhuja – mikäli tiedot eivät vaikuta uskottavilta, älä levitä niitä.

Terrori-iskun sattuessa

Terrori-iskun kohteina saattavat olla yksittäiset henkilöt tai ryhmät, suuri ihmisjoukko tai yhteiskunnalle tärkeitä toiminnot kuten sähkönjakelu tai liikennejärjestelmät. Vaikka terrori-isku voidaan suorittaa eri tavoin ja eri paikoissa, on joitakin ohjeita, jotka pätevät useimpiin tilanteisiin:

- Siirry turvalliseen paikkaan ja vältä väkijoukkoja.
- Soita poliisille numeroon 112 ja ilmoita, jos näet jotakin tärkeää.
- Varoita vaarassa olevia ja auta apua tarvitsevia.
- Laita matkapuhelin äänettömälle, äläkä soita kenellekään, joka saattaa olla riskialueella. Matkapuhelinsignaali saattaa paljastaa piilossa olevan henkilön sijainnin.
- Älä soita matkapuhelimella, ellei sinun ole pakko. Matkaviestintäverkon ylikuormittuminen saattaa estää elintärkeiden puheluiden soittamisen.
- Noudata poliisin, pelastuslaitoksen ja viranomaisten kehoituksia.
- Älä jaa vahvistamattomia tietoja verkossa tai muulla tavoin.

Ruotsin maanpuolustus

Ruotsin maanpuolustuksen tehtävänä on suojella maamme, vapauttamme ja oikeuttamme elää haluamallamme tavalla. Meillä on kaikilla tehtävä, jos Ruotsin vapaus on uhattuna.

Kokonaismaanpuolustus

Kokonaismaanpuolustuksella tarkoitetaan kaikkea toimintaa, mitä tarvitaan valmistamaan Ruotsi sotaa varten. Kokonaismaanpuolustus koostuu sotilaallisesta puolustuksesta ja siviilipuolustuksesta.

Sotilaallinen puolustus

Sotilaallinen puolustus koostuu Ruotsin puolustusvoimista. Se sisältää myös kodinturvajoukot sekä joitakin muita viranomaisia, joiden pääasiallinen tehtävä on tukea sotilaallista puolustusta. Puolustusvoimat puolustaa aluettamme ja rajojamme.

Siviilipuolustus

Siviilipuolustuksessa on kyse koko yhteiskunnan kyvystä selviytyä sodanuhan ja sodan aikana. Siviilipuolustus on se työ, mitä valtion viranomaiset, kunnat, maakäräjät, alueet, yksityisyrietykset ja vapaaehtoisjärjestöt tekevät. Työn tavoitteena on suojella siviiliväestöä ja varmistaa, että esimerkiksi sairaanhoito ja kuljetukset toimivat sodanuhan ja sodan aikana. Sodanuhan ja sodan aikana siviilipuolustuksen on myös voitava tukea puolustusvoimia.

Kokonaismaanpuolustusvelvollisuus

Ruotsissa on voimassa kokonaismaanpuolustusvelvollisuus. Se merkitsee sitä, että kaikki Ruotsissa asuvat 16-70 vuotiaat saatetaan pyytää apuun eri tavoin sodanuhan ja sodan aikana. Kaikilla on velvollisuus auttaa tarvittaessa, ja kaikkia tarvitaan.

On olemassa kolmenlaista kokonaismaanpuolustusvelvollisuutta:

- **Asevelvollisuus** puolustusvoimissa.
- **Siviilivelvollisuus** hallituksen määräämissä toiminnoissa.
- **Yleinen työvelvollisuus** toiminnoissa, joiden tulee sujua myös sodanuhan ja sodan aikana. Tämä merkitsee sitä, että jatkat työssäsi tavalliseen tapaan, työskentelet vapaaehtoisjärjestössä tai saat työvoimatoimiston kautta tehtäväksi suorittaa työtä, joka on erityisen tärkeä kokonaismaanpuolustuksen kannalta.

Maanpuolustusvelvollisille saatetaan määrätä sodan ajan sijoitus. Jos sinulle on määrätty sodan ajan sijoitus, olet saanut tiedotteen sodan ajan sijoituksesta tai muun asiaa koskevan ilmoituksen työnantajaltasi.

Valmistautuminen sodanuhkaan ja sotaan on ollut usean vuoden ajan vähäistä Ruotsissa. Sen sijaan viranomaiset ja kunnat ovat alkaneet valmistautua paremmin rauhanajan kriiseihin kuten tulviin ja tietoturvahyökkäyksiin. Muuttuneen maailmantilanteen vuoksi hallitus on päättänyt kuitenkin tehostaa kokonaisvaltaista puolustusta. Siksi Ruotsin siviilipuolustusta aletaan suunnitella uudelleen. Kaikkien osien kehittäminen uudelleen vie aikansa. Samalla valmistautuminen rauhanajan kriiseihin muodostaa tärkeän perustan kyvyllämme selviytyä sodassa.

Seuraa
kehitystä osoitteessa
dinsakerhet.se

Vinkkejä kriisitilanteisiin valmistautumiseen kotona

Edellytykset ja tarpeet ovat erilaiset esimerkiksi sen mukaan, asutko maaseudulla tai taajamassa, omakotitalossa tai kerrostalossa. Ohessa on yleisiä vinkkejä koskien kriisitilanteisiin valmistautumista kotona.

Sovella niitä ohjeita, jotka sopivat sinuun ja läheisiisi. Tee mieluusti yhteistyötä muiden kanssa joissakin asioissa ja lainatkaa toisiltanne.

Ruoka

On tärkeää, että kotona on ylimääräistä ruokaa, josta saa riittävästi energiaa. Käytä ruokaa, jonka säilyvyysaika on pitkä, joka valmistuu nopeasti, jonka kypsentämiseen tarvitaan vain vähän vettä tai joka voidaan syödä kypsentämättä.

- peruna, kaali, porkkanat, kananmunat
- pitkään säilyvä leipä kuten tortilla, näkkileipä, keksit, korput
- sulatejuusto, heravoi ja muut tuubeissa myytävät levitteet
- kaurajuoma, soijajuoma, kuivamaitojauhe
- ruokaöljy, kova juusto
- pikamakaronit, riisi, suurimot, perunamuusijauhe
- keitetyt linssit, pavut, vihannekset, hummus purkissa
- tomaattimurska esimerkiksi pasta-kastikkeeksi
- jauhelihakastikesäilykkeet, makrilli, sardiinit, ravioli, lohipyörökät, keitety liha, keitot
- hedelmäkiisseli, hillo, marmeladi
- valmis mustikka- ja ruusunmarjakeitto, mehu tai muut juomat, jotka voi säilyttää huoneenlämmössä
- kahvi, tee, suklaa, energiapatukat, hunaja, mantelit, pähkinät, pähkinävoi, siemenet.

Vesi

Puhdas juomavesi on elintärkeää. Vettä kuluu vähintään kolme litraa aikuista kohti vuorokaudessa. Jos olet epävarma veden laadusta, keitä se.

Jos WC ei toimi, voit asettaa WC-istuimeen lujatekoisia muovipusseja tai muovisäkkejä. Hyvä käsihygienia on tärkeä tartuntojen välttämiseksi.

- pullot
- kannelliset ämpärit
- muovipullot, joissa voi jäädyttää vettä (älä täytä liikaa, jottei pullo halkea)
- kivennäisvesi
- ämpärit, mieluusti hanalla varustetut, veden hakemiseen. Voit pitää varalla myös paria puhdasta vedellä täytettyä kanisteria. Ne tulee säilyttää pimeässä ja viileässä paikassa.

Lue lisää
kriisitilanteisiin
valmistautumisesta
osoitteessa
dinsakerhet.se

Lämpö

Sähkön katketessa kylmänä vuodenaikana asunto kylmenee nopeasti. Kerääntykää yhteen huoneeseen, ripustakaa peittoja ikkunoiden eteen, peittäkää lattia matoilla ja rakentakaa maja pöydän alle pysyäkseenne lämpiminä. Muistakaa tulipalon vaara. Sammuttakaa kaikki kynttilät ja vaihtoehtoiset lämmönlähteet ennen nukkumaanmenoa. Tuulettakaa säännöllisesti hapen saamiseksi.

- villavaatteet
- lämpimät ja kestävät ulkovaatteet
- pipot, käsineet, kaulahuivit
- peitot
- makuualustat
- makuupussit
- kynttilät
- lämpökynttilät
- tulitikut tai tulensytyttimet
- vaihtoehtoinen lämmönlähde, kuten ilmanlämmitin, öljytäytteiset lämmittimet.

Muuta

- retkikeitin ja polttoaine
- taskulamppu, otsalamppu
- paristot

Viestintä

Vakavassa tilanteessa sinun tulee voida ottaa vastaan tärkeää tietoa viranomaisilta etupäässä Ruotsin yleisradioyhtiön P4-kanavan (Sveriges Radio P4) kautta. Sinun tulee myös voida seurata tiedotusvälineiden raportointia, pysyä yhteydessä omaisiisi ja ystäviisi ja voida ottaa hätätilanteessa yhteys pelastuspalveluun, terveystaloihin tai poliisiin.

- paristoilla, aurinkokennoilla tai kammella ladattava radio
- autoradio
- lista tärkeistä puhelinnumeroista paperilla
- vara-akku/varavirtalähde muun muassa matkapuhelimeen
- matkapuhelinlaturi autoon.
- nimellisarvoltaan pieni käteinen raha
- ensiapupakkaus ja ylimääräiset lääkkeet
- kosteuspyyhkeet
- käsidesinfointiaine
- vaipat ja kuukautissuojat
- paperitulosteet esimerkiksi vakuutuskirjoista, pankkitiedoista ja rekisteröintitodistuksista
- polttoaine tankissa.

Jos Ruotsiin hyökätään, tarvitaan vastustuskykyä

Meidän tulee selviytyä erilaisista hyökkäyksistä maatamme kohtaan. Jo tänään tehdään hyökkäyksiä tärkeitä tietotekniikkajärjestelmiä kohtaan ja meihin pyritään vaikuttamaan väärillä tiedoilla. Myös lähialueillamme tapahtuvat konfliktit saattavat vaikuttaa meihin. Mahdollisia hyökkäyksiä voivat olla:

- Verkkohyökkäykset, jotka sulkevat tärkeitä tietotekniikkajärjestelmiä.
- Infrastruktuuriin (esimerkiksi teihin, siltoihin, lentokenttiin, rautateihin, sähkölinjoihin ja ydinvoimaloihin) kohdistuvat vahingonteot.
- Terrori-iskut suurta ihmisjoukkoa tai tärkeitä toimintoja kohtaan.
- Pyrkimykset vaikuttaa Ruotsin päättäjiin tai asukkaisiin.
- Kuljetusliikenteen katkaiseminen, joka aiheuttaa elintarvikkeiden ja muiden tavaroiden puutetta.
- Sotilaalliset hyökkäykset kuten ilmaiskut, robottihyökkäykset tai muut sotatoimet.

Jos jokin maa hyökkää Ruotsiin, emme anna koskaan periksi. Kaikki tiedot siitä, että vastarinta pitää lopettaa, ovat virheellisiä.

Kohotettu valmius

Hallitus saattaa kohottaa valmiustasoa. Näin parannetaan Ruotsin mahdollisuuksia puolustautua. Rauhanajan lait ovat voimassa, mutta kohotetussa valmiudessa saatetaan soveltaa muitakin lakeja. Valtio saattaa esimerkiksi ottaa haltuunsa yksityisessä omistuksessa olevaa omaisuutta, joka on erityisen tärkeä kokonaismaanpuolustuksen kannalta.

Kohotetun valmiustilan vallitessa koko yhteiskunnan tulee kerätä voimansa vihollisen kohtaamiseksi ja tärkeimpien toimintojen sujuvuuden varmistamiseksi. Kohotetussa valmiudessa sinut saatetaan kutsua auttamaan eri tavoin.

Tietoa kohotetusta valmiudesta saat radiosta ja televisiosta. Ruotsin yleisradioyhtiön P4-kanava (Sveriges Radio P4) on valmiuskanava.

🔊 Tärkeä yleisötiedote

7 sekunnin äänimerkki – 14 sekunnin tauko

7

14

7

14

7

14

🔊 Vaara ohi

30 sekunnin tasainen äänimerkki

30

Varoitusjärjestelmät

Tärkeä yleisötiedote

Varoitus- ja tiedonantojärjestelmää (VMA, tärkeä yleisötiedote) käytetään kriisitilanteissa – esimerkiksi tiedottamaan vaarallisten aineiden päästöistä, räjähdysvaaraa aiheuttavista tulipaloista, metsäpaloista ja muista luonnonkatastrofeista.

Tärkeä yleisötiedote lähetetään etupäässä Ruotsin yleisradioyhtiön kanavilla, Ruotsin television kanavilla ja SVT:n teksti-tv:ssä. Joillakin alueilla VMA voidaan lähettää myös tekstiviestinä matkapuhelimiin.

Yleinen vaaramerkki

Harvoissa tapauksissa käytetään yleistä vaaramerkkiä ("Hesa Fredrik"). Yleisen vaaramerkin lähettäviä rakennuksia on useimmilla suurimmilla paikkakunnilla sekä Ruotsin ydinvoimaloiden lähellä.

Jos kuulet varoitusäänimerkin: siirry sisälle, sulje ikkunat, ovet ja tuuletusaukot ja kuuntele Ruotsin yleisradioyhtiön P4-kanavaa (Sveriges Radio P4), jonka tehtävänä on antaa yhteiskunnallista tietoa.

Väestön varoittamista testataan kello 15.00 ensimmäisenä arkimaanantaina maaliskuussa, kesäkuussa, syyskuussa ja joulukuussa.

Valmiushälytys

30 sekunnin äänimerkki – 15 sekunnin tauko

Ilmahälytys

Sarja lyhyitä äänimerkkejä 1 minuutin ajan

Vaara ohi

30 sekunnin tasainen äänimerkki

Valmiushälytys ja ilmahälytys

Valmiushälytys on hallituksen tapa ilmoittaa välittömästi sodanuhasta tai siitä, että maa on sodassa.

Jos kuulet äänimerkin, sinun tulee siirtyä välittömästi sisälle ja kuunnella Ruotsin yleisradioyhtiön P4-kanavaa (Sveriges Radio P4). Valmistaudu lähtemään kodistasi ja ottamaan mukaasi tärkeimmät tavarat, lämpimiä vaatteita, jotakin syötävää ja juotavaa sekä henkilöllisyystodistus. Jos sinulle on määrätty sodan ajan sijoitus, sinun tulee siirtyä välittömästi paikkaan, josta sinulle on ilmoitettu.

Ilmahälytys merkitsee sitä, että sinun on hakeuduttava välittömästi suojaan: esimerkiksi väestönsuojaan tai sen rakennuksen kellariin, jossa olet.

Väestöä saatetaan alkaa varoittaa uusin tavoin.

Pysy ajan tasalla
osoitteessa
dinsakerhet.se

Väestönsuojat ja muut suojatilat

Väestönsuojien tarkoituksena on tarjota ihmisille suojaa sodan aikana. Kaikki väestönsuojat ja suojahuoneita sisältävät rakennukset on merkitty kyltillä. Et kuulu mihinkään tiettyyn väestönsuojaan, vaan käytät lähimpänä olevaa väestönsuojaa.

Ota selvää, missä lähin väestönsuoja sijaitsee asuinalueellasi ja alueella, jossa olet päiväsaikaan. Ilmahälytyksen kuullessasi sinun tulee siirtyä välittömästi väestönsuojaan tai hätätilanteessa muuhun suojatilaan kuten kellariin, tunneliin tai metroasemalle.

TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROJA JA VERKKOSIVUSTOJA

112

Hätätilanteessa, jossa vaaditaan välittömästi ambulanssia, palokuntaa tai poliisia.

113 13

Antaaksesi tai saadaksesi tietoa vakavissa onnettomuuksissa tai kriisitilanteissa.

114 14

Kaikissa poliisiasioissa, joissa ei ole kyse käynnissä olevista rikoksista tai tapahtumista.

1177

Sairaanhoitoneuvonta.

Dinsäkerhet.se

Tarkempaa tietoa tämän ohjekirjasen sisällöstä.

Krisinformation.se

Yhteenkootut kriisitilanteita koskevat tiedot
Ruotsin viranomaisilta.